

ZIEL, GEEST, STOF

Het woord "ziel" wordt in vele betekenissen gebruikt. In sommige gevallen schijnen geest en ziel volgens het menselijke begrip identiek te zijn. Wij hanteren daarvoor een bepaalde interpretatie en ik geloof, dat we deze taalkundig kunnen verantwoorden.

De Ziel.

Als ik spreek over ziel, dan noem ik dat de kern van het wezen. De kern, die op zichzelf eigenlijk niets is behalve goddelijke Kracht, maar die noodzakelijk is omdat zonder dit geest en stof niet kunnen bestaan. Als u zich nu afvraagt hoe men tot die definitie komt, denkt u dan maar eens aan een kanon. Het is misschien een slechte vergelijking als we een mens met een kanon vergelijken. De ziel van het kanon is het middelpunt van de loop. Dat is niets. Maar als dat niets er niet is, kan er wel een loop omheen zitten, maar dan is het geen kanon, want dan kan men er niet mee schieten. Zo is de ziel dus de kern van alle leven. Daar zitten de verschijningsvormen van alle leven omheen. Is die kern er niet, dan is er geen sprake van leven, dan is het niet functioneel: het is dan hoogstens het een of ander droombeeld en kan geen zelfstandig bestaan leiden.

De Geest.

Wat ze de geest al niet hebben aangedaan in het verleden en in het heden is haast niet op te sommen. Van een geest maken ze van alles: van een soort in beddenlakens gehuld spook dat rondfladdert tot de een of andere verheven gevleugelde die even naar beneden komt om boodschappen te doen of vruchtbaarheid te geven. Voor ons is dat ook niet de juiste omschrijving. Wij zeggen: Geest is de benaming die wij geven aan het totaal van het bewustzijn, dat ook buiten-stoffelijk kan bestaan en dat daardoor een eigen vorm en persoonlijkheid in zich draagt. De stof.

De Stof

Onder stof verstaan we in dit verband eenvoudig: elk levend organisme van materiele aard. Van ons standpunt zeggen wij als eerste punt (dit is theorie en voor ons nog niet volledig bewijsbaar): Het Goddelijke is in zich ondeelbaar. Toch is een deel van de goddelijke Kracht aanwezig in elk leven wezen (de ziel). Het is dus een schijnbare afzonderlijkheid, geen werkelijke. De ziel blijft verbonden met het Oerwezen, maar ze is gelijktijdig de energie waardoor een schijnbare zelfstandigheid voor een bewustzijn kan ontstaan. Denkt u maar aan marionetten die met draadjes aan de spelers vastzitten. Ik heb het gevoel dat wij aan de Oerkracht (de Schepper) eigenlijk op dezelfde manier vastzitten. We hebben echter wel ontzettend veel mogelijkheden: onze uitdrukking, onze bewustwording, onze visie op de wereld, op het bestaan, op de sferen. Al die dingen kunnen we alleen waarmaken, indien de verbinding met het Goddelijke er is en blijft bestaan. Wij kunnen ons er niet van losmaken. De geest is dan eigenlijk het besef ten aanzien van de omgeving.

Wij stellen als volgt: op het ogenblik, dat er een verschijnsel optreedt dat in zich het vermogen bezit om een onderscheid te maken tussen wat het wel is en wat het niet is, hebben we te maken met "leven" en met "besef". Wij nemen aan, dat het besef van de geest op deze wijze gegroeid is. Daarvoor hebben we zoveel bewijzen gevonden, dat we menen deze stelling als volledig juist te mogen geven.

Op het ogenblik, dat de ziel zich schijnbaar afzondert van het Goddelijke, ontstaat er dus een onderscheid tussen wat deze ziel is en wat een andere ziel is. Er is geen gelijkheid meer, geen eenheid. De erkenning van verschillen, meestal uitgaand van "dit ben ik wel en dat ben ik niet" is het begin van alle bewustwording. Hieruit komt de definitie voort van datgene wat buiten het "ik" is. Meestal begint dat dan met "aangenaam - onaangenaam" of zoals u misschien zoudt zeggen "goed en slecht". Van daaruit ga je dan tot verdere definities over. In je relatie met al het andere zoek je op de een of andere manier kenvermogen. Je moet kunnen waarnemen. Je moet kunnen reageren. Je wilt misschien het onaangename vermijden en het aangename zoeken: een van de dingen die je je kunt voor stellen. Daardoor krijgen we een

bewustzijn: d.w.z. een aantal feiten, die bepalend zijn voor de reacties van het wezen plus een waarnemingsvermogen. Nu is waarnemingsvermogen tevens een begin van communicatie. Als twee wezens elkaar kunnen waarnemen dan is het voor hen mogelijk om elkaar bepaalde dingen duidelijk te maken, ook al is het alleen maar een je terugtrekken of een poging tot toenadering of aanval. Hieruit komt de neiging voort om je een zekerheid te verschaffen. Die zekerheid zoekt het besef voor zover wij dit hebben kunnen constateren door een binding aan te gaan. Zoals een mens zich bij wijze van spreken terugtrekt in een huis voor de elementen, zo heeft de geest de neiging om zich voor allerlei geestelijke invloeden, die zij nog niet kan begrijpen of verwerken, terug te trekken in een contact met de materie. Die materie heeft echter haar eigen wetten die bijna tastbaar zijn. Daar is b.v. een vast tijdsverloop welke voor de geest niet bestaat. Zo ontwikkelt zich een volgorde van waarnemingen in plaats van een totale impressie die moeilijk te definiëren is. Er ontstaat dus een systeem van bewustzijn.

Dit bewustzijnssysteem kan door vele wijzen van bestaan worden aangevuld. Er kan dus sprake zijn van vele incarnaties in vele vormen of verschillend in belangrijkheid, terwijl daarnaast toch altijd weer wordt gepoogd om in de eigen wereld van de geest contact op te nemen met anderen. Er is dus voortdurend een verrijking van communicatiemogelijkheid. Er ontstaat begrip. Samenhangen worden overzien en daaruit worden conclusies getrokken. Hier hebben we een bewustzijn dat heel dicht bij het menselijke ligt. Zeker, als we aannemen dat er een geheugen is zodat de reactie niet alleen automatisch plaatsvindt (zoals u met het oog knippert, als er een vuiltje in de buurt komt zonder dat u erbij denkt), maar alles meer bewust en overlegd kan gebeuren.

Dan zijn we als vanzelf nu gekomen bij de mens. Wat de stof betreft is dat weer tamelijk eenvoudig. Het lichaam dat de geest "bezielt" (waarin ze zichzelf beleeft en manifesteert) is een lichaam dat niet zonder meer door die geest zelf tot stand is gebracht. Er zijn in de primitiefste vormen van bestaan mogelijkheden voor de geest om alles aan zichzelf aan te passen. Dat is b.v. als je je vereenzelvigd met een planeet in vorming. Alles is fluïde, alles is amorf. Je kunt van de ene stroming naar de andere overgaan en zeggen: ik maak zelf uit wat ik ben. Maar zodra je wordt geconfronteerd met een vastere vorm, ben je daaraan gebonden. Je kunt incarneren als brandnetel en denken dat je een roos bent, maar je blijft een brandnetel. Dat is zowel symbolisch als reëel waar, ofschoon menige brandnetel nog niet zo ver is dat ze kan denken en ook nog niet weet wat rozen zijn. Bij mensen ligt dat een beetje anders, maar de illusie blijft hetzelfde.

De incarnatie in een menselijk lichaam. Dit lichaam is het resultaat van een zeer lang evolutieproces waarin voortdurend sprongmutaties zijn voorgekomen, waarin eigenschappen zijn vastgelegd en bepaalde eigenschappen ook zijn veranderd. Bovendien wordt dit lichaam nog belast met de genetische eigenschappen van de lichamen van de ouders. Anders gezegd, er is een genetische bepaaldheid en een zekere genetische voorbeschiktheid in elk lichaam. De geest heeft dus de mogelijkheid, als ze bewust genoeg is om te kiezen. Ze kan zeggen: dit lichaam wel en dat lichaam niet. Die geest zal echter niet in staat zijn het totaal van het stoffelijk verloop werkelijk geheel te voorzien en te overzien, niet zolang die incarnatie noodzakelijk is en het geen vrijwillige kwestie wordt. Daaruit vloeit dus voort dat de geest gebonden is zodra ze in de stof is.

De materie is voor de geest een gebondenheid, waarin niet de gehele waarde van het eigen besef kan worden gebruikt (waarin dus niet alles kan worden overgebracht), want je bent gebonden aan een stoffelijk voertuig. Maar alle ervaringen voor de geest zullen juist van dat stoffelijk voertuig afkomstig zijn. Je bent dus gebonden aan wat stoffelijk waarneembaar, stoffelijk beleefbaar, stoffelijk denkbaar is. Zo leef je geestelijk gezien in een wereld, die door stoffelijke impulsen wordt bepaald, terwijl het stoffelijk denken op de achtergrond wel geestelijke inhoud kan hebben, maar primair zich eveneens met die waarnemingen bezighoudt. Er is dan een uiting van de onderlinge relatie.

Naar hetgeen we hebben waargenomen, wat we horen van anderen, zou het wel eens zo kunnen zijn dat wij eigenlijk allen bestaan binnen God: dat God ons feitelijk milieu is. Als dat een feit is, zouden we ons wat bewustzijn betreft misschien kunnen voorstellen als een kleine leegte in de massa van bewustzijn. De gelijkenis van luchtballonnen in water is hiervoor wel eens gebruikt. Wij verplaatsen ons door het Goddelijke, maar we beseffen het niet. Onze eigen ledigheid zien wij in wezen als een gevuldheid, als een volheid van bestaan, terwijl we helemaal niet begrijpen dat dit schijnbaar ledige om ons heen de enige werkelijkheid is. Dat

zou voor de geest net zo goed gelden als voor de mens in de stof. De kracht ontvangen wij van datgene wat ons omringt. Maar dan wordt ook onze vorm, onze mogelijkheid van bestaan door het ons omringende bepaald en niet alleen door onszelf.

Degenen die deze stelling aanvaardbaar vonden, hebben natuurlijk daaraan hun conclusies toegevoegd en dan gezegd: kijk eens, dan is onze vrijheid dermate beperkt dat wel de harmonie of disharmonie van onze ervaringen, die voor het grootste gedeelte mede door interpretatie worden bepaald, nog behoren tot onze vrije wil, maar voor de rest bestaat er toch wel een zekere predestinatie. Deze denkwijze volgen wij inderdaad een heel eind. Wij nemen aan dat er een zekere beperking bestaat, die we met wat goede wil als een voorbeschikking zouden kunnen vastleggen. En dat blijkt nog meer, als we gaan kijken hoe een geest tot ontwikkeling komt. Die geest blijkt dan met een bepaald deel van God of van de kosmos verbonden te zijn en een groot gedeelte van de ervaringsmogelijkheden, zelfs van de emotionele mogelijkheden, schijnt daardoor bepaald te zijn.

Als twee wezens tot een verschillende kosmische straal behoren, dan blijkt dat ze op vele punten niet gelijk kunnen reageren, dat ze op andere punten misschien redelijk gelijk kunnen reageren, maar dat van een absolute gelijkheid geen sprake is en dat ze ook geen begrip kunnen hebben voor de inhoud van een ander. Hier kan mogelijk een vervreemding optreden bij mensen die naast elkaar leven alleen omdat de geestelijke inhoud van de één anders is gevormd dan bij de ander. De mogelijkheden die je hebt zijn beperkt. Ze worden bepaald door het ontwikkelingsproces dat je hebt doorgemaakt. Dat ontwikkelingsproces schijnt vooral in de eerste fase bovendien nog geleid te worden door een zekere kracht, die we dan maar kosmisch noemen. Predestinatie bestaat volgens ons dus wel in die zin dat je eigenschappen, je begripsmogelijkheden, je geestelijke mogelijkheden ergens beperkt zijn. Wij geloven niet, dat het zo ver gaat dat het ook je daden, je reacties op de wereld betreft. Dat zou heel prettig zijn.

Je zou b.v. iemand kunnen doodslaan en zeggen: het was gepredestineerd. Het was God die het deed. Ik heb het eigenlijk niet gedaan, want het was vastgelegd in mijn leven, dus kan ik er niet voor aansprakelijk zijn. Wat dat betreft, gaan de theorieën nog een beetje verder. Zo heeft iemand bij ons eens gezegd: "Op het ogenblik, dat ik geloof in een volledige predestinatie, is het mij onmogelijk te geloven aan een rechtvaardige God en gelijktijdig aan een hel, want daar ik alleen het onvermijdelijke heb waargemaakt, is degene die het onvermijdelijke heeft gecreëerd de werkelijke schuldige. Deze is als originator in de eerste plaats te veroordelen. Ik kan mij echter geen God voorstellen, die zichzelf naar de hel bant." Iets anders wordt het natuurlijk, als wij vrijheid van besef hebben. Misschien wijk ik nu een beetje van het eigenlijke onderwerp af, maar u zult dat niet erg vinden, hoop ik.

Kijk eens, als ik iets meemaak, dan kan ik het prettig of niet prettig vinden. Ik kan het aanvaarden en er een zin in zoeken en ik kan het als zinloos onmiddellijk bestrijden. Er zijn gebeurtenissen in het leven van elke mens, in elk geestelijk bestaan ook waaraan we ons niet kunnen onttrekken. Een mens, die op een gegeven ogenblik buiten zijn schuld in een concentratiekamp terecht komt, heeft allerlei belevingen waaraan hij zich niet kan onttrekken en die daarom dus ook niet zijn schuld zijn of waarvoor hij niet verantwoordelijk is. De wijze waarop hij echter reageert onder die omstandigheden is weer zijn zaak.

Een mens, die bij wijze van spreken wordt geboren als "playboy", kan er ook niet zoveel aan doen. Zo iemand denkt dat het leven er eigenlijk alleen maar is om je niet te vervelen en dat je dus alle dingen moet doen waarin je zin hebt. Dat is gewoon een soort opgelegd noodlot waaraan je je misschien ten dele kunt ontworstelen. Maar aan de manier van leven waaraan je gewend bent, kun je je toch nooit geheel onttrekken, tenzij een noodlot dat tot stand brengt. Hier is dus ook geen eigen aansprakelijkheid.

Je kunt zeggen: Ik zit in een situatie waarvan ik mij normaal niet kan vrijmaken zonder dat invloeden van buiten bepalend optreden. Voor deze situatie op zich kan ik niet aansprakelijk zijn. De ervaringen die ik daarin opdoe, zullen of wel bepaald moeten zijn door hetgeen de geest wist voordat ze incarneerde, dan wel aan die geest zijn opgelegd door andere krachten of vermogens. Maar de wijze, waarop je reageert binnen je mogelijkheid van beheersing, is je eigen zaak en je eigen verantwoordelijkheid. Het is deze persoonlijke aansprakelijkheid waarin de werkelijke bewustwording is gelegen. Iemand kan dus worden geboren in een milieu waarin hij zonder meer musicus of geleerde wordt, omdat iedereen dat van hem verwacht. Dat is dan

geen verdienste. Het is alleen verdienste, indien hij bij een keuze tussen twee mogelijkheden op de juiste wijze reageert. Het is het kiezen waardoor we wijzer worden. Op deze manier wordt de gehele lichamelijke situatie gezien als een beperkte vrijheid waarin het kiezen van de beperking door de geest (ze kan zich er niet aan ontworstelen, maar ze kan kiezen tussen de verschillende beperkingen) mede bepalend is voor de vorm van geestelijk bewustzijn die wordt ontwikkeld. Nu kan het mogelijk zijn dat de geest iets wenst wat niet in overeenstemming is met haar wezen: en dan blijkt in vele gevallen de levenskracht op dat punt niet aanwezig te zijn. Men zegt dan, dat de ziel niet in staat is harmonisch te reageren op wat de geest op dat moment van uit haar bewustzijn als wens stelt en dan heb je weer de kwesties ben ik verantwoordelijk voor hetgeen ik ben op aarde? Voor de mens is het natuurlijk gemakkelijk te zeggen: ja, iedereen is voor zichzelf verantwoordelijk. Ik zou zeggen: dat is niet helemaal waar. U heeft bepaalde eigenschappen. U heeft een bepaalde opvoeding gekregen. Daarvoor bent u zelf niet aansprakelijk: uw ouders zijn ervoor aansprakelijk. De maatschappij is aansprakelijk voor die opvoeding. Maar voor hetgeen u er van maakt, wat u ermee doet, daarvoor bent u zelf aansprakelijk.

Zo geloof ik dat het t.a.v. God ook zo zit. Wij kunnen nu wel zeggen: God heeft ons die ziel gegeven, hij heeft ons die bestaansmogelijkheid gegeven, dus is God aansprakelijk. Ik geloof, dat dat in grote lijnen wel waar is vanuit ons standpunt, maar gelijktijdig geloof ik - en dit is erg belangrijk - dat wij, daar we kunnen kiezen en verscheidene mogelijkheden hebben in de geest en in de stof, als we een keuze doen persoonlijk de verantwoordelijkheid daarvoor dragen. Daarvoor zijn wij aansprakelijk en niet iemand anders, want dit is iets wat binnen onze beheersing valt. Als andere, meer ideale mogelijkheden misschien onbereikbaar zijn, dan kunnen we daar zeggen: dat past niet in ons wezen. Dat is niet waar te maken, dat moet Hij maar uitmaken. Maar wat ik zelf ben daarvoor ben ik aansprakelijk. En dat is ook iets wat in het leven van de geest buiten de stof een heel grote rol speelt.

Als u overgaat, dan raakt u uw beperkingen die stoffelijk bestonden kwijt. Maar alle denkbeelden, uw interpretatie van wat u zelf was en van wat de wereld was, neemt u mee. Niet in details misschien. Er zijn een hoop dingen in uw leven die in de geest later onbelangrijk zullen blijken te zijn en er zijn andere punten, die schijnbaar onbelangrijk zijn (een grapje van een ogenblik misschien) en die toch in de vorming van de geest zeer lang op het eerste plan blijven. Zeker is, dat de stemming die je hebt, je denkwereld, in de geest bepalend is. Je zou kunnen zeggen: ergens droom je. En als je leven zodanig is geweest dat je daardoor allerlei angsten hebt verzameld, dan is je droom een nachtmerrie. Natuurlijk is dat geen reëel dromen, want in een droom is geen werkelijke communicatie mogelijk en ook geen werkelijke uitbreiding van kennis. Een droom is alleen naar een reproductie van het bestaande. Maar in de vergelijking met de droom kun je inderdaad zeggen: De mens, die op aarde bepaalde harmonieën in zich tot stand heeft gebracht of zich heeft belast met innerlijke strijdigheden en angsten, zal daarmee in versterkte mate worden geconfronteerd na de overgang, want dat zijn impulsen die zijn bewustzijn voorlopig domineren, het zijn impulsen die zijn contact met de geestelijke wereld a.h.w. bepalen. En dan wordt het ook duidelijk dat er een samenhang moet zijn tussen stof en geest.

Wij nemen aan, dat de geest het belangrijkste is. Maar ja, de mensen nemen ook aan, dat zij het belangrijkste product van de Schepper zijn. En als je dat vanuit de geest bekijkt, zeg je: vanuit een menselijk standpunt kan ik die stelling begrijpen. Zo zal het bij ons ook wel zijn. De geest lijkt ons de belangrijkste van de triade.

De stof is een soort vormingswerk, dat je doet als geest. De geest beschouwen we als "ik". De ziel, de kracht die we nodig hebben om dat "ik" te zijn en in stand te houden, daar merk je zo weinig van. Die is er nu eenmaal. Zo komen wij dus ertoe te zeggen: het geestelijk bestaan is het belangrijkste. Toch zijn er enkele uitzonderingen op die redenering. Dat zijn uitzonderingen, die in de geest en misschien ook wel in de stof het best omschreven kunnen worden als een soort mystiek, een mystieke ervaring. Als je in de geest op een gegeven ogenblik zo intens zoekt naar de kern van het zijn dat je vergeet je je eigen begrenzing ten aanzien van de buitenwereld te realiseren, dan word je geconfronteerd met wat men het Licht of God noemt. En dan is het heel waarschijnlijk (bewijzen kan ik het niet) dat we in de eerste plaats worden geconfronteerd met onze eigen ziel, met de kern van de kracht waarvan we deel zijn. Het schijnt dat in bepaalde gevallen er een soort versmelting plaatsvindt van het bewustzijn dat toch nog in die geest en in de kracht leeft. Wij nemen aan dat het bewustzijn dat in de geest bestaat, zodra het zich niet meer manifesteert als een onderscheid tussen ego en de rest van

het zijn, in de ziel aanwezig is en zo a.h.w. de harmonische functie van de ziel (dat deel van de goddelijke Kracht) mede bepaalt. Wij nemen aan dat het bewustzijn in het eind niet wordt uitgeblust, maar dat het a.h.w. wordt gesublimeerd tot een deel van de totaliteit. Dit is natuurlijk mystiek, maar soms beleef je het. Er zijn veel geesten, die zoiets hebben beleefd. Er zijn ook mensen, die dat hebben beleefd. Ik meen, dat deze interpretatie zo goed is als elke andere.

Ik heb u geconfronteerd met een aantal zaken die we weten - ik heb dat er dan ook bij gezegd - en met heel veel zaken die wij veronderstellen. Dingen die waarschijnlijk zijn. Dingen die volgens ons denken in een soort filosofische opbouw aanvaardbaar zijn. Als het gaat om feiten, dan is dat de relatie tussen de stof en de geest. Daar weten we heel veel van. Van de ziel weten eigenlijk niet veel. Zij *is* er. Dat is het enige dat wij kunnen constateren. Als ik heb geprobeerd u tevens duidelijk te maken hoe het zit met b.v. incarnatie of met bewustzijnsontwikkeling, dan geef ik daarvan een algemeen beeld. Er zijn afwijkingen van te verwachten, maar dit is ongeveer de norm, het gemiddelde. Deze norm kunt u bij uw denken veilig aanhouden.

Als ik spreek over God, dan spreek ik over een hypothetische grootheid. Zelfs als we mystiek iets beleven wat we God noemen, weten we niet wat dat is. Daarom zeggen we dus: God is een filosofie. Het is een filosofisch concept. Je kunt erin geloven, je kunt ermee leven, je kunt het beleven, maar je kunt niet zeggen: het is dit of dat. Het blijft een vaagheid. Alles wat we ten aanzien van God veronderstellen is door onze beperktheid alleen reeds in wezen waarschijnlijk onjuist. Maar we kunnen wel datgene wat wij God noemen vanuit ons standpunt proberen te benaderen en te meten met onze maatstaf. Natuurlijk is dat eigenlijk kolder. Dat is net zoiets als een vlo die zegt: laten we eens even kijken wat een olifant is. Dat lijkt me een heel moeilijk probleem voor die vlo. Zo is het voor ons nog veel moeilijker om iets wat alomvattend zou zijn vanuit onze beperktheid ook maar enigszins te benaderen. Maar ik geloof dat wij het recht hebben - gezien ons besef, en ons bewustzijn, erkennend hoe beperkt onze mogelijkheden zijn - om voor onszelf ten aanzien van God enige regels te stellen. Als wij geloven in rechtvaardigheid, moet God rechtvaardig zijn, omdat voor ons het concept God anders niet denkbaar is. Daarop zijn de verschillende filosofieën die ik u heb voorgelegd gebaseerd. Ten laatste wil ik u dit nog heel nadrukkelijk zeggen:

Als je geleefd hebt als mens en je leeft nu als geest (dat is voor mij het geval en ik ken ontelbaar velen voor wie datzelfde geldt), dan kun je over de relatie stof - geest naar ik meen toch wel redelijk oordelen. En al zul je dan niet alles daarvan kunnen uitdrukken, datgene wat je zegt is gebaseerd op ervaring. Denk dus niet, dat we hier alleen maar te maken hebben met een theoretische opbouw. Wat er is gezegd over stof en geest, de relatie, de wisselwerking daartussen, is gebaseerd op ervaring. Daarom hoop ik dat u juist die punten (u moogt ze eerst onderzoeken natuurlijk, dat is uw recht), indien u ze aanvaardbaar vindt als een voorlopige zekerheid zult willen aannemen. Het zal ongetwijfeld uw geestelijke en stoffelijke ontwikkeling helpen. U zult er gemakkelijker en harmonischer door leven en daarnaast - dat is ook heel belangrijk - zult u daardoor ook de mystiek, deze vlucht in het overweldigend onbekende, leren placceren waar ze hoort: namelijk als een aanvaarding die buiten de redelijkheid blijft, die door de ervaring niet te verklaren is, maar die wel als stimulans kan worden gezien om waar er enige keuzemogelijkheid voor ons bestaat de verklaarbare ervaringen op een bepaalde wijze te richten.

DISCUSSIE

- ❖ *Als u spreekt over de ontwikkeling van de geest, dan is reïncarnatie eigenlijk helemaal geen oplossing, want in de geest gebeurt hetzelfde, alleen duurt het een beetje langer. Maar daar is toch ook een begin geweest?*

Er is een begin geweest, ja. Maar er zijn ogenblikken dat je zelf moet meedenken. Laat mij het zo zeggen: als je begint te leren schrijven, dan leer je haaltje op, haaltje neer, streepje. Later moet je leren woorden ervan te maken en er komt een ogenblik, dat je vele lastige en vreemde woorden moet kennen: de tijd van het dictee. Dan komt de tijd dat ze zeggen: nu ken je de taal. Je moet er nu zelf iets mee doen: de tijd van het opstel. Het opstel van de

geest is het leven in de menselijke vorm. Heb ik daarmee duidelijk gemaakt het waarom? Het is dus bewijzen aan je zelf dat je iets wel of niet beheerst en daardoor duidelijk te maken waarop je - geestelijk gezien - je moet richten, waar je harmonische mogelijkheden in de geest liggen.

❖ *Nu is er nog de gedachte: eeuwigheid. Die maakt alles tot een illusie, omdat het begrip eeuwigheid geen begin en geen einde heeft.*

Dat ben ik volledig met u eens. Maar eeuwigheid kan alleen bestaan, indien het besef in staat is die gelijktijdigheid te verwerken. Daar dit voor ons niet het geval is en een opeenvolging van momenten voor ons bepalend is voor leven en ervaringen, zullen we verder moeten gaan met momenten bijeen te voegen totdat wij zulke grote brokstukken van zijn en gebeuren als gelijktijdigheid kunnen accepteren en verwerken, dat we misschien het begrip eeuwigheid (absolute gelijktijdigheid) kunnen aanvaarden. Eeuwigheid wordt wel eens voorgesteld als oneindige tijdsduur. Maar eeuwigheid is in feite de onbegrensdeheid en dus de niet meer te delen functie van tijd, het is gelijktijdigheid geworden. Maar als u zegt: voor mij maakt het dit alles overbodig, dat is het enige wat geldt, dan kan ik u alleen maat feliciteren, want dan bevindt u zich kennelijk in een toestand waarin u niet wordt gedomineerd door uw wereld, door uw beperkingen, of gedrag, waarin u alle dingen op gelijke wijze in uzelf ervaart en uit alles kunt putten. Kortom, dat u volkomen harmonisch bent met wat we dan maar God noemen de oneindigheid en gelijktijdigheid waaruit de schepping schijnt te zijn voortgekomen. Indien u dat werkelijk heeft bereikt, dan vind ik dit een compliment waard. Zegt u echter: wat een reëel leven is voor mij en voor de anderen, is in wezen zinloos omdat er eeuwigheid is en eeuwigheid is gelijktijdigheid, dan zeg ik: ja, natuurlijk, die kleine jongen wil ook heel graag net als Opa AOW ontvangen, maar hij zal eerst een beetje ouder moeten zijn voordat dat kan doorgaan. Ik zou dan tot u willen zeggen: voordat u werkelijk kunt werken met deze denkbeelden als een ervaring, zult u nog heel wat bewuster moeten worden. Verder grijpen dan je kunt, lijkt mij over het algemeen alleen naar nutteloos en gevaarlijk. Ik mag daar misschien nog iets aan toevoegen, ook al hoort het niet helemaal bij het onderwerp: Wij maken allemaal wel eens een fout. Een van die fouten is wel dat we er niet genoeg aan hebben om datgene wat we kennen van het leven theoretisch te beschouwen en de samenhangen daarin zo goed mogelijk te erkennen, maar dat we de vragen die daaruit weer voortkomen willen beantwoorden voordat we zelfs maar beschikken over de mogelijkheid de juistheid van die vragen te beoordelen. Als een mens zegt: wat is God? dan stelt hij een vraag die hij onmogelijk kan beantwoorden. Maar dan is het ook nutteloos die vraag te stellen. Hij kan hoogstens zeggen: wat is God voor mij? En daarmee zijn eigen beperktheid aanvaardend en tevens het feit dat zijn ervaring van God beperkt kan zijn, kan hij tot een relatieomschrijving komen en tot een definitie van hetgeen God voor hém betekent. Wat echter niet inhoudt dat dit het juiste beeld van God is. Ik geloof, dat we dat hier ook hebben.

Het onderwerp dat gesteld is "Ziel, Geest, Stof" brengt met zich mee dat we bepaalde samenhangen overwegen en dat ik u iets voorleg uit mijn ervaring. Iets wat u later zult ervaren of waarvan u misschien ergens vaag nog wat herinneringen heeft. Ik tracht dat voor u, zo menselijk te formuleren dat u er iets mee kunt doen, opdat uw wereldbeeld daardoor misschien een beetje ruimer wordt. Op het ogenblik, dat ik verder ga dan dit - dat kan wel eens voorkomen - ben ik misschien teveel gebonden aan wat voor mij normaal is en niet aan hetgeen voor u normaal is. Er zijn dus altijd wel punten waarvan je zegt: die blijven voor een mens alleen maar zuiver theorie, maar voor mij zijn ze werkelijkheid, en dat mag dan als verontschuldiging dienen. Als wij over iets speculeren, mogen we dat doen, mits die speculatie betrekking heeft op feiten van onze eigen wereld, dus op erkenbaarheden. Wij mogen een God veronderstellen omdat er een wereld is. Maar het feit dat de wereld er is, bewijst nog niet dat God bestaat. Het is slechts onze interpretatie van het onbekende. En dat moeten we vasthouden. Ik geloof, dat dat hier weer even naar voren komt. Wij grijpen graag naar die dingen die enorm ver weg zijn. Het doet mij denken aan bepaalde mensen in Nederland, die zich ontzettend druk maken over het onrecht in landen aan de andere kant van de wereld en die zelf rustig voortgaan anderen onrecht aan te doen en onrecht anderen aangedaan te dulden in hun naaste omgeving. Ik meen, dat daar een fout ligt. Je moogt zeker oordelen over landen ergens in de wereld, indien je je in geen enkele vorm zelf schuldig maakt aan datgene wat je anderen verwijt. Als ik het nu zo eenvoudig stel, dan zal het u misschien ook duidelijk zijn waarom ik zeg: "Uw argument heeft alleen een absoluut filosofisch theoretische waarde en kan volgens mij niet worden teruggebracht tot iets waaruit praktische resultaten kunnen voortkomen". Indien dat voor u wel mogelijk is: mijn excuses. Maar zonder de mogelijkheid

voor mij om reëel te werken met oneindigheid en gelijktijdigheid, kan ik alleen naar zeggen: Wij hebben hier eenvoudig te ver gegrepen en het zou beter zijn ons te bepalen tot die dingen, welke nog binnen onze mogelijkheid tot ontwikkeling en beleving vallen.

❖ *Wat is uw definitie van stof?*

In deze behandeling van stof werd niet alleen de zogenaamde onbezielde materie betrokken. Er werd gezegd: stof is daar waar organisch leven is. Ik heb dit uitdrukkelijk zo beperkt, omdat het begrip stof of materie normaal kan reiken naar het alomvattend zijn, naar elke materiële vorm, tot het kleinste losse partikel dat ergens in de ruimte zwerft. Wij hebben hier echter gesproken over de mens waarbij stof dus als lichaam werd beschouwd. Maar omdat er meer bezielde lichamen zijn dan de menselijke was het ook weer niet juist om te zeggen, een menselijk lichaam.

❖ *Dat menselijk lichaam is opgebouwd uit de kleinste partikels: atomen. En die atomen bestaan weer uit nog kleinere deeltjes die op een bepaalde manier bij elkaar worden gehouden. Is de kracht die deze kleinste deeltjes bij elkaar houdt een andere dan die de organen van het menselijk lichaam bij elkaar houdt?*

Uit een zuiver stoffelijk standpunt gezien wel, omdat wij dan rekening houden met de verhouding materie - energie. Ik kan net zo goed zeggen: zoals u hier zit, bent u een hoop ruimte in een vaak niet geheel geslaagde verpakking. En dat is waar. Er is meer niets in u dan iets, als we gaan rekenen vanuit atomen. Maar als ik zoek naar de kern van de kleinste delen, dan kom ik tot de conclusie dat er verschillende mogelijkheden zijn waardoor energie kenbaar wordt als een zeer geringe, maar intense werveling en dat de verhouding van deze wervelingen ten opzichte van elkaar een magnetisch veld (een soort gerichte spanning) tot stand brengt in de omgeving waardoor binding en afstoting van kleinste delen kan optreden welke zich bij een overdaad aan energie omzet in beweging of in kleinste delen, indien er een overdaad aan afstoting ontstaat uit een baanverspringing van een elektron waarbij de tussenliggende ruimte niet wordt overschreden, maar het elektron zich eenvoudig manifesteert op dat punt waarop weer een normale binding kan worden geconstateerd. Dat is heel leuk, als je daarmee bezig bent. Zegt u: de mens is daaruit ook opgebouwd. Ja, dat is wel zo. Maar mag ik u iets vragen: de meeste huizen (beton even uitgezonderd) zijn gebouwd van steen. Is daarom elk huis hetzelfde? Wordt de geaardheid, de mogelijkheden van dat huis bepaald door het feit dat het is opgebouwd uit stenen of door de wijze waarop die stenen zijn samengevoegd?

Ik meen, dat zodra we te maken krijgen met leven, dus een biologisch geheel, een organisme, we moeten zeggen: hier is toch wel sprake van een zeer bijzondere samenvoeging van alle kleinste delen. Er is sprake van een vorm van energie, die in die kleinste delen als zodanig niet kenbaar manifest is. Zelfs als we zouden willen zeggen dat ze een resultante is van het samentreffen van vele kleine energieën op zich, moeten we nog zeggen: het is anders van geaardheid. Organisch leven blijkt dus kwaliteiten, eigenschappen en een vorm van energie te bezitten, die niet bepaald is tot de zuiver stoffelijke waarin velden en dus ook potentialen voorkomen, die niet aan de materie gebonden zijn, maar die wel de materie kunnen penetreren. Nu kunnen we zeggen, dat ze tot een andere dimensionale energieverhouding behoren of tot een andere dimensionale wereld, maar dan maken we het wel erg ingewikkeld. Zouden we niet veel beter kunnen zeggen: De basis van alle energie is volgens ons denken althans niets anders dan een en dezelfde oerkracht. Deze oerkracht zien wij als een van de facetten van datgene wat we God noemen. Maar de wijze waarop deze kracht in verschijning treedt, kan dermate verschillend zijn dat het voor ons verstandig is om ons niet op de oerkracht alleen te beroepen, maar wel degelijk rekening te houden met de vorm waarin ze in verschijning treedt en de wijze waarop die verschijning op zich weer als energie, als vermogen, als leven, als energieomzetting of op welke andere wijze dan ook optreedt volgens ons besef.

❖ *Dat wat u in het begin beschreef als "ziel" wijkt niet zoveel meer af van materie in de kleinste deeltjes.*

Dat ben ik geheel met u eens. Dat is heel waarschijnlijk, als we teruggaan tot de kern. Maar dan komen we, en dan wil ik u even aan de beantwoording van de vorige vraag herinneren, op een zuiver speculatief terrein dat voor ons, omdat het niet aanvaardbaar is, heel weinig zin heeft. We kunnen er hoogstens een geloofsartikel van maken en zeggen: Het is een en dezelfde krachtbron in ons, die zich manifesteert in elke vorm die voor ons kenbaar en

beleefbaar is. Maar deze kracht treedt op onder zoveel verschillende condities en met zoveel verschillende mogelijkheden en beperkingen dat ze zich voor ons als different gedragend door ons voorlopig ook als zodanig moet worden geaccepteerd. De ziel en de stof zullen aan het begin waarschijnlijk dezelfde basiswaarden hebben, maar daar ze als geheel in optreden verschillen, zullen wij voorlopig moeten aanvaarden dat ze voor ons verschillend zijn.

❖ *Schep je door je karma niet je predestinatie?*

Een heel aardige vraag. Maar is je karma dan niet gelijktijdig een soort predestinatie? Dit is een heel moeilijke vraag, die niet is op te lossen tenzij we dit begrijpen. Karma is niet een noodzakelijke opeenvolging van gebeurtenissen, die in één leven plaatsvinden als gevolg van gebeurtenissen in een vorig bestaan. Ze is het resultaat van ervaringen opgedaan in het ene bestaan waardoor de keuze en de mogelijkheden van een volgend bestaan in de stof worden bepaald. Als je je dat realiseert, dan is het geen predestinatie, maar je schept wel door je bewustzijn datgene wat je eventueel leert in een volgend bestaan. Je bepaalt dus voor een deel wat je mogelijkheden en je lot zullen zijn.

❖ *U zei: de ziel heb je van God gekregen. Hoe zit dat met de geest?*

Dat heb ik helemaal niet gezegd! Ik heb dit gezegd: Wij nemen aan, ofschoon we het niet kunnen bewijzen, dat de ziel niets anders is dan een deel van het Goddelijke, in wezen daarvan niet afgezonderd, maar tijdelijk als een zelfstandigheid optredend, waaromheen zich een bewustzijn vormt. Daarna ging het over tot de beschrijving van dit bewustzijn. Wat dus impliceert dat, indien we uitgaan van God, alles uit God komt. Maar gelijktijdig impliceert dat, dat door de vorming van het bewustzijn het ego dat zo ontstaat (dank zij misschien de Goddelijke Kracht, de ziel en de goddelijke Wil), een zelfstandige persoonlijkheid wordt, bepaald kosmisch gezien, door sommige invloeden, maar in zich met voldoende vrijheid van keuze om daardoor een eigen verantwoordelijkheid te hebben en een persoonlijk leven te leiden.

Als u vraagt: komt alles uit God? Ja. Indien wij geloven in een God, moeten we aannemen dat alles van God komt. We kunnen geen dualisme hebben. We kunnen niet een God en een duivel tegenover elkaar stellen, want dan moet er een hogere kracht zijn waaruit beiden zijn voortgekomen. Indien echter God de duivel schept en hem toestaat te werken, dan is hij slechts een verlengstuk van God, zoals wij dat allemaal zijn. Als u daarmee rekening houdt, dan is het duidelijk dat we vanuit één geloofsstandpunt altijd kunnen zeggen dat alle dingen uit God zijn, maar dat wij een zekere vrijheid hebben, die dan mogelijk ook uit God is, waardoor we onze eigen ontwikkeling beïnvloeden en waardoor we een beperkte, maar daarom niet minder reële verantwoordelijkheid dragen voor al datgene waarin we een zelfstandige keuze hebben kunnen doen.

❖ *Zou u iets kunnen zeggen over erfelijke karaktereigenschappen en gaven, zoals b.v. muzikaliteit en in verband met God?*

Erfelijke kwaliteiten zijn lichamelijke voorbestemmingen, bepaald door een zeer ingewikkelde moleculaire structuur, die aanwezig is zowel in de eicel als in de zaadcel. Wanneer deze bijeenkomen, zullen de in beide aanwezige factoren het sterkst tot uiting komen, de andere factoren vallen ten dele weg. Tegengestelde factoren kunnen elkaar opheffen. Het resultaat is, een mens met bepaalde stoffelijke eigenschappen, die ook het reactievermogen mede kunnen beïnvloeden. Dat zou kunnen zijn b.v. maatgevoel, toongevoel, zuiverheid van gehoor etc. waardoor muzikaliteit in zekere mate ook erfelijk kan worden overgebracht, maar alleen in grondbestanddelen. Muzikaliteit kan door die aanleg nu gemakkelijker worden ontwikkeld. Over het algemeen is het echter het milieu dat bepaalt, of deze gevoeligheden worden omgezet in muzikaliteit. Ik geloof, dat we een verschil moeten maken tussen de zuiver lichamelijke erfelijke eigenschappen die bepaalde beperkingen inhouden, daarnaast bepaalde gaven of mogelijkheden en het gebruik daarvan dat voor een groot gedeelte mede wordt bepaald door het milieu. Maar we kunnen één ding wel zeggen: iemand, die iets goed kan, is meer geneigd om het te doen dan iemand, die het niet goed kan. Dit in verband gebracht met God. Als God alle dingen geeft, dan geeft Hij ook deze mogelijkheden. Zij worden ons ter beschikking gesteld. Als geest kiezen wij deze. Het is dus een goddelijke gave, maar wij werken ermee. En aangezien het onze eigen keuze is, zijn we aansprakelijk voor hetgeen we ermee doen.

❖ *U kunt toch ook zeggen: alles wat is, is God.*

Dat kunnen we zeggen, als we maar niet zeggen: alles is God. Maar alles wat is, is deel van God, is uit God, bestaat in God, wordt door God in stand gehouden. Dat is mijn geloof, maar ik kan het niet bewijzen.

❖ *U heeft gesproken over het begrip tijd als tegenstelling tot het begrip eeuwigheid of tijdloosheid. Wij, levend in de 20^e eeuw, hebben met onze horloges een scherp tijdsbesef. Had de primitieve mens ditzelfde tijdsbesef? Leeft een dier tijdloos?*

Een dier leeft zeker niet tijdloos en ook de primitieve mens niet. De tijd wordt voor hen dan niet meer bepaald door de klok, die in feite losstaat van de natuurverschijnselen, maar door de natuurverschijnselen zelf. Een dier wordt voor een groot gedeelte in zijn gewoonten gedirigeerd door zijn hongergevoelens en de lichtval, dus het verloop van de dag en het invallen van de duisternis. We kunnen zeggen dat de aarde door haar omwentelingen de klok is voor alles wat er op aarde leeft en zich daaraan gebonden gevoelt. Het tijdsbesef wordt mede daardoor bepaald. De mens echter heeft een kunstmatige tijdsindeling gemaakt en daardoor een veel scherpere definitie van tijd gegeven, die maatschappelijk erg belangrijk is. Als je haast hebt en je zegt: we ontmoeten elkaar om 10 over 9, dan behoef je niet op je maag te letten en je hoeft niet naar de zon te kijken, wat allemaal betrekkelijk is, maar dan kijk je op een gelijklopend horloge en je weet precies wanneer je de ander moet ontmoeten. Maatschappelijk is dat zeer belangrijk. Het is echter jammer, dat de mens daardoor volgens mij een tijdswaardering heeft gekregen (iets anders dan tijdsbesef) welke niet in overeenstemming is met de werkelijkheid en met zijn levensmogelijkheden, doordat hij niet meer zijn natuurlijke ritmen laat prevaleren, maar zich door de klok laat opjagen of afremmen, omdat dat nu eenmaal zo hoort. Dat acht ik niet juist.

❖ *Is tijdsbesef niet eigenlijk afstand? Er is een bepaalde afstand tussen aarde en maan.*

Neen. Dit tijdsbesef is geen afstand. We kunnen wel zeggen - en dan vervallen we weer in theorie - dat tijd in wezen een meting van beweging in ruimte is welke resulteert in een opeenvolging van belevingsmomenten. Maar dat is abstract. Daar is een hele afleiding bij nodig en dat voert ons in deze beantwoording, voorlopig iets te ver.

❖ *Het atoom mag qua structuur eenvoudiger zijn dan de structuur van een levend wezen. Is het anderzijds niet verbazingwekkend dat die onmetelijk aantal atomen precies dezelfde structuur vertoont?*

Ik geloof het niet. Ik geloof dat men zich moet realiseren dat, als eenmaal een bepaalde krachtsverhouding gegeven is, daaruit automatisch een bepaalde krachtbinding ontstaat. Denkt u eens aan kristallisatie. Materie met een bepaalde structuur kristalliseert op een bepaalde manier. Het uitkristalliseren in andere vormen dan de eigene is praktisch niet te bereiken. U kunt het hoogstens tamelijk amorf houden. We gaan er dan zelf vorm aan geven, maar we kunnen het niet werkelijk uitkristalliseren. Daarvoor zijn vaste wetten en verhoudingen en die zijn voor zover wij kunnen nagaan gebonden aan wat wij kunnen noemen een kosmisch raster. Dat wil zeggen: theoretisch kan worden verondersteld (het is dus geen absolute zekerheid) dat het geheel van de ruimte uit twee bolvormige velden bestaat, die rechte lijnen bevatten (voor zover in een bol van rechtlijnigheid kan worden gesproken), terwijl ze ten aanzien van elkaar een verschuiving hebben waardoor ze elkaar snijden onder de bekende hoek van 90 graden. Daar waar een hoek wordt gevormd, ontstaat dan een aspect van ruimte en materie. Wanneer die aspecten van ruimte samenvallen met de eigen krachtstructuur van een atoom, dan wordt hier door bepaald hoe het atoom zich in zijn binding met andere atomen zal gedragen etc. etc. Het is een heel ingewikkelde beweging. In de praktijk komt het dus hierop neer: Er is ergens een kernmodel. Alles wat beantwoordt aan een punt van het kernmodel, zal ook op andere punten daaraan moeten beantwoorden. De punten van beroering met deze kernwaarden bepalen de vormgeving en structuur en zal voor het atoom zelf kunnen betekenen de omlooptijd etc. plus de energiebinding daarin. U weet: de structuur van een atoom wordt niet alleen bepaald door de aanwezige delen daarin, maar door de energieverhouding die er tussen kern en buitenbaan kan bestaan. Zodra deze energieverhouding wordt opgevoerd, krijgen we te maken met een ingewikkelder atoom. Wanneer daarbij een te groot aantal omloopbanen zijn, waarin een ongelijkmatigheid van omloop van elektronen kan optreden, dan krijgen we een instabiel atoom, waarin het voortdurend vrijkomen van delen gelijktijdig een aardverandering van de atomaire structuur ten gevolge heeft.

❖ *U sprak zo even van kernwaarde en van kristallisatieproces. Is het niet denkbaar dat de groei en de bouw van een levend organisme ook een verfijnd kristallisatieproces is vanuit een oerkern-waarde, vanuit het primaire kristallisatieproces aangedreven door....*

Neen. Dat blijkt niet het geval te zijn. In een organisme krijgen we weliswaar te maken met het oermodel van de cel (wat praktisch gelijk komt aan half-eiwitten, daar begint de hele zaak eigenlijk al), maar deze cellen blijken zichzelf te kunnen variëren en muteren waarbij wel een ongeveer gelijk model wordt aangehouden, maar een functieafwijking wel degelijk ontstaat plus eventueel een vormafwijking. En nu blijkt dat het geheel in de meest verschillende soorten kan samenwerken. Indien het door u gestelde juist zou zijn, zou er b.v. geen woekering denkbaar zijn zoals kanker, wildvlees e.d., want dan zou dat buiten het model vallen. Maar kennelijk is dat model niet aanwezig en is er - als we de cel als bouwsteen nemen en de variatiemogelijkheden daarvan als bepalend beschouwen - zelfs sprake van een willekeurige samenvoegingsmogelijkheid, welke wordt bepaald door andere dan kosmische krachten en volgens ons (maar dat is een kwestie waarover u verder kunt nadenken) door de eigen levensenergie die optreedt, wanneer er celdeling plaatsvindt zonder gelijktijdig een volledige celscheiding.

❖ *Aan het eind van uw inleiding werd de relatie ziel - atoom duidelijk. Kunt u in dit verband de plaats en functie van de geest nog eens aangeven?*

Ik heb kennelijk meer gezegd dan ik wistAls we zeggen dat de energiewaarde van de ziel en eventueel van het atoom vergelijkbaar is met een manifestatie van dezelfde kracht, dan kunnen we zeggen dat de geest het bewustzijn is waardoor de verschijningsvorm van de kracht mede kan worden bepaald, omdat ze een bindend veld vormt waardoor de op zich gevormde uitingsmogelijkheden op verschillende manieren kunnen worden samengevoegd.

❖ *Wilt u in verband met ziel, geest, stof in het kort een parallel bespreken met de vormende geesten en de kosmos?*

Dit is onmogelijk, omdat als ik moet gaan spreken over vormende geesten en de kosmos, ik alleen kan grijpen naar beelden waarvan ik weet dat ze in wezen niet volledig zijn en daardoor onjuist. Maar misschien kan ik het eenvoudig zo zeggen: Als we zeggen "de ziel", dan spreken we over de goddelijke kernwereld. Als we zeggen "de geest", dan bedoelen we de periferie daarvan, in bepaalde mystiek ook wel "de Maagd" genoemd, de reflectie. Daarbuiten hebben we dan de spiegelbeelden van de werkelijkheid, de oervormen. Zo zou men kunnen zeggen dat de stof in wezen niets anders is dan een weerkaatsing van datgene wat er in de ziel bestaat aan energieën dat gevormd is door de wijze, waarop die energie tot uiting komt door de geest (dus door de periferie heen dringt) en in een ruimte buiten deze werkelijkheid toch nog weer een spiegelbeeld vormt van zichzelf en van een deel van de eigen mogelijkheden. Dit is de beste vergelijking die ik u kan geven.

❖ *Als geest moet u ook één of meer lichamen bezitten: etherisch, astraal, mentaal en wat er nog meer kan zijn. Zonder enig lichaam bent u niets en zijn wij niets. Zou het daarom niet juist zijn te stellen, dat er een levenskracht is die zich alleen maar door middel van een lichaam kan manifesteren en dat de kwaliteit van die manifestatie afhankelijk is van de kwaliteit van het lichaam?*

Ik ben bang dat ik het daarmee niet eens kan zijn en wel om de volgende redenen: Een geest bezit inderdaad verschillende voertuigen, ofschoon die niet overeenkomen met de door u genoemde. Als ik "naar beneden ga", moet ik inderdaad een soort levenslichaam produceren waardoor het mogelijk is mij te enten op het zenuwstelsel van een medium. Voor een in-bezitname moet ik mij zelfs identificeren met het levenslichaam van een medium of althans de functies van dat levenslichaam tijdelijk aanvullen of vervangen. Er zijn dus inderdaad voertuigen.

Mag ik u nu een tegenvraag stellen? Meent u werkelijk dat de kwaliteit van het artikel wordt bepaald door de verpakking? Indien u daarvan overtuigd bent, heb ik medelijden met u in deze wereld. Laten we even dit beseffen: dat de vorm waarin wij ons manifesteren mede wordt bepaald door de oerkracht die wij bezitten: dat het voertuig variabel is (de kracht zelf kennelijk niet) en dat het bewustzijn, dat het voertuig vormt, gelijktijdig bepalend is voor de relatie van het voertuig met de wereld daaromheen. Als zodanig kunnen we zeggen dat vanuit een menselijk standpunt de relatie met de wereld mede wordt bepaald door het voertuig zonder dat de inhoud en de werkelijke mogelijkheid tot bewustwording, ervaring of uitdrukking wordt bepaald door het voertuig of de vorm daarvan, want deze is inherent aan de innerlijke kracht of de ziel en voor de geest aan het hoogste voertuig waarin dit bewustzijn nog

zelfbegrensd kan bestaan, omdat voor een "ik" bestaan, begrensd ten aanzien van de omgeving, het nu eenmaal nodig is dat er een verschil wordt geconstateerd tussen "ik" en niet "ik".

❖ *U spreekt daar over het hoogste voertuig. Als dat hoogste voertuig zou wegvallen wat blijft er dan over?*

Wat er dan overblijft is de integratie van het geheel waarbij het besef wel blijft bestaan, maar niet meer als een zelfactieve factor en geen zelfstandige reactie meer kan tonen t.a.v. het geheel, doch slechts kan reageren volgens bewustzijn en functie waarschijnlijk (dit weten we niet zeker, maar dit nemen we aan) binnen het geheel, beheerst door het geheel en niet meer in een zelfstandigheid zich manifesterend.

❖ *Dan is manifestatie dus alleen maar mogelijk via een voertuig.*

Als u gelijk wilt hebben, kunt u het van mij krijgen. Ik zou daar heel lang over kunnen doorvechten, want u heeft in feite geen gelijk, omdat namelijk elke manifestatie in het geheel als zodanig een manifestatie blijft, ook als hier niet een bijzondere manifestatie als "ik"-heid het resultaat ervan is. U zegt vanuit uw standpunt: een "ik"-heid is voor mij een noodzakelijkheid. Als u zegt: ik kan mij dit "ik" niet indenken als zich manifesterend in overeenstemming en in harmonie met de totaliteit, maar alleen tegenover de totaliteit, dan heeft u met die stelling gelijk. Maar alleen dan. En dat is zeker niet de hoogste trap van bewustwording die volgens ons kan bestaan.

❖ *Zo heeft u het aangeduid. Noemt u het "ik" het hoogste voertuig?*

Ik meen, dat u deze spraakverwarring beter zelf eerst eens moet uitzoeken, want nu gaat u mij woorden in de mond leggen, die ik niet heb gezegd. Ik heb niet gezegd dat het "ik" de hoogste manifestatie is. Ik heb alleen gezegd dat het "ik", de kern is van geestelijke waarden en dat de ziel de kracht is die dit "ik" het bestaan mogelijk maakt. Dat is heel wat anders. U heeft een nadeel op mij: als geest heb ik n.l. op het ogenblik praktisch total recall: dat wil zeggen dat ik alles terug kan brengen. U weet niet precies meer wat ik heb gezegd. Ik weet het nog wel. En dat is in uw nadeel. Maar laten we blij zijn dat mensen het niet hebben, anders zouden de staatslieden het nog veel moeilijker hebben.

❖ *Geeft de mogelijkheid om mensen op een verschillende straal te ontmoeten niet juist een uitbreiding van bewustzijn, die naderhand ook een versmelting met andere stralen uit de goddelijke oorsprong mogelijk raakt? Ook in de beperking van de ziel tot één straal zal op den duur een grens moeten wegvallen in de door u gegeven conceptie van ons onderwerp.*

Dit is juist, indien we daarbij rekening houden met het volgende: Wanneer je leeft als mens en ook als geest totdat je praktisch in de vormloosheid bent, zelfs in de kleurloosheid waar alleen het Licht zelf heerst, dan is het niet mogelijk de verschillende stralen gelijktijdig in je te beleven. Er is een mogelijkheid om van straal te wisselen, ofschoon dat heel moeilijk is en meestal gepaard gaat met een enorme terugslag in bereiking. We moeten dus heel goed begrijpen: op het ogenblik, dat we de eenheid met de werkelijkheid bereiken (de absolute harmonie), zijn er voor ons geen stralen meer: dan is er alleen totaliteit. Wij kunnen deze totaliteit als mogelijkheid beseffen, terwijl we tot een straal behoren zonder haar volledig te kunnen beleven, omdat ons nu eenmaal begrip en affiniteit met de in andere stralen levende mensen ontbreekt. Dit is gewoon het ontbreken van begrip. Bij een hogere bewustwording wordt het verschil steeds kleiner, de mogelijkheid tot besef groter, maar eerst wanneer we helemaal boven elk besef van verschil uit gaan leven in een kosmische harmonie, valt het geheel weg.

❖ *U heeft gesproken over automatisme. Hoe verklaart u automatisme?*

Automatisme wordt als volgt verklaard: dat een waarneming, zonder dat het bewuste denken wordt ingeschakeld, wordt erkend en daarop automatisch (dus wederom zonder inschakeling van het bewustzijn) wordt gereageerd waardoor een veel snellere reactie mogelijk is dan met inschakeling van het bewustzijn en door de realisatie van een bewust commando aan de spieren mogelijk zou zijn. U kunt dit in elk boek over de medische wetenschap en zelfs in de meeste biologieboeken naslaan.

❖ *Vraag onverstaanbaar. Het gaat over automatisch reageren in de stof of inschakeling van bewustzijn.*

Als je automatisch reageert is er geen functie van het bewustzijn. Maar nu is het vreemde wel, dat deze automatismen mede worden bepaald en door de emotionaliteit van een mens en door

de aanwezige bewustzijnswaarden. Er zijn een aantal automatische reacties van een mens, die wel gebaseerd zijn op de kennis die hij in zijn bewustzijn draagt, maar waarbij de inschakeling van dit bewustzijn wordt vermeden of eerst later optreedt nadat de handeling heeft plaatsgehad. Dat komt doodeenvoudig omdat de snelle lichamelijke reactie daarop noodzakelijk is of regelmatig voorkomt. In het laatste geval bestaan er zelfs voor de geest bepaalde automatismen. Dat wil zeggen dat er reacties zijn, die zo regelmatig voorkomen dat de reactie reeds heeft plaatsgehad voordat ze vol ledig en met alle consequenties en inhoud wordt beseft. Dit is ook één van de dingen, die je als geest het moeilijkst afleert. Iemand, die met heel veel van die fouten is behept, moet dan ook vaak terug naar de materie om zijn geestelijke automatismen af te leren in het lijden onder zijn stoffelijke.

❖ *Ziet u ook het gehele onderbewustzijn als een automatisme?*

Er is een splitsing te maken tussen de grote hersenen en de kleine hersenen. De kleine bevatten het totale reactiepatroon plus die functies welke zonder besef kunnen plaatsvinden. Het kloppen van uw hart, de ademhaling e.d. zijn automatismen omdat ze niet bewust worden gedaan. Ze kunnen bewust worden gedaan en dan worden beheerst. Daarvoor is b.v. yoga. Wij hebben hier echter helemaal niet gesproken over onderbewustzijn. Het onderbewustzijn van een mens is het geheel van zijn waarnemingen en kennis welke niet onmiddellijk voor hem toegankelijk is of om bepaalde redenen - vaak emotionele - door hem als bewuste waarden wordt vermeden, maar welke als geheel wel invloed heeft op de wijze waarop hij bewust zal en kan reageren.

❖ *Als je alles bewust zou moeten doen, geloof ik dat je dan krankzinnig zou worden. Je kunt alles wat je automatisch doet toch niet allemaal vasthouden.*

Hierop moet ik het antwoord schuldig blijven. Ik ben er n.l. van overtuigd, dat een mens, die bepaalde functies bewust leert gebruiken deze onder omstandigheden, juist door het bewuste gebruik, kan richten op een manier die de krankzinnigheid voorkomt. Ik ben er verder van overtuigd, dat veel van de automatismen van de moderne maatschappij een dergelijke psychotische ontwikkeling van de menselijke psyche ten gevolge heeft dat hierin krankzinnigheid vaak wordt benaderd, omdat men dat eenvoudig automatisch doet, het eenvoudig aanneemt en dan er niet over nadenkt. Ik kan dus uw stelling niet geheel onderschrijven.

❖ *Voorbeeld: oversteekplaatsen (zebra's). Gebruik je die als je jong bent, bewust, dan doe je dat als je ouder bent onbewust. Het is dus een automatisme geworden enz. enz..*

Inderdaad. Wat u hier zegt is dit: als de mens - en dat geldt vooral voor de jongere mens - wordt geschoold om te reageren op een bepaalde manier, zal dit in het begin een bewust leerproces zijn, maar het wordt langzaam maar zeker een automatische gedragsregel welke weliswaar wordt beseft, naar niet meer kritisch wordt gezien. En dat is iets anders dan een werkelijk automatisme. Een mens went zich een aantal dingen aan die hij later nooit meer kritisch bekijkt. Dit is mede aansprakelijk voor heel veel absurditeiten in uw samenleving. Omdat de mens eenmaal gewend is het zo te doen, doet hij het zo. Men is gewend 't zo te formeren - het zou eigenlijk heel anders en veel vlugger kunnen - maar men heeft het nu eenmaal altijd zo gedaan: waarom zou men het dan anders doen? Men denkt er eenvoudig niet aan.

❖ *Ik meen, dat u in het begin zei dat de geest soms iets wil wat niet in overeenstemming is met de ziel. Kunt u dat nader verklaren?*

Die ziel bestaat krachtens haar harmonie met de oneindigheid, de Godheid. Dat is wat wij de Godheid noemen. We weten niet precies hoe het in elkaar zit, maar één ding is zeker. Er moet altijd een reflex zijn vanuit die ziel naar de totaliteit en omgekeerd, daardoor ontstaat er energie. Nu kan het bewustzijn van de geest op een gegeven ogenblik zeggen: ik wil iets anders. Als dat andere nu niet aanwezig is in de relatie tussen de ziel en de totaliteit, kan er geen kracht komen. Dan is het voornemen er wel, maar niet de mogelijkheid tot uitvoering.

❖ *Er zijn in Rusland proeven genomen met bladeren in een hoogfrequente cel*

Ja, ik heb er al over gehoord. U bedoelt: is dit levenslichaam reëel? Dit is niet een volledige, maar tamelijk reële weergave van een deel van het levenslichaam, aangevend de voornaamste bindingen met zenuwstelsel en bepaalde organismen, dus met die delen welke voor het uiterlijk leven uiterst belangrijk zijn en die worden gevoed uit het levenslichaam. Dit bevat meer dan het door u bedoelde gefotografeerde.

CONCLUSIE

Ik heb mijn best gedaan om kort en bondig te antwoorden. Ik heb ook mijn best gedaan om tamelijk bondig te spreken. Zo hier en daar zal ik wel hebben gefaald. Het ligt nu eenmaal niet in mijn aard om zo erg kort te zijn. Vergeeft u mij als ik het hier en daar misschien voor u moeilijker heb gemaakt dan nodig was. Er zijn nu eenmaal formuleringen, die je kunt gebruiken, omdat ze tamelijk exact zijn en omdat ze de waarheid weergeven. Een vereenvoudiging zou een onjuistheid en de mogelijkheid tot misinterpretatie inhouden. Ik vind het beter dat u het helemaal niet interpreteert dan dat u het verkeerd gaat interpreteren. Wij hebben te maken gehad met o.m. atomen en chemie, kosmische krachtsverhoudingen, bepaalde biologische aspecten. Wij hebben er dus heel wat wetenschap bijgehaald. Die dingen zijn een omschrijving en meestal nog niet eens een feilloze omschrijving van materiele aspecten.

Met betrekking tot de geest kunnen ze hoofdzakelijk als vergelijkingsmogelijkheid worden gebruikt. Wat de ziel betreft kunnen we alleen maar zeggen: er is energie en die is er in de ziel ook. Er zal dus wel een relatie bestaan. Wij moeten goed begrijpen dat, als we spreken over ziel, geest, stof en we doen dat in overeenstemming met de definities die ik aan het begin van de lezing heb gegeven, dan spreken we over waarden die betrekkelijk reëel zijn. Dat de ziel er is kunnen we geloven. Soms kunnen we iets ontmoeten waardoor we zeggen: ja, dit geloof is door mij persoonlijk bevestigd. Het bestaan van de ziel zonder meer kunnen wij niet bewijzen.

Dat moet u begrijpen. U heeft een geest. U bezit kwaliteiten die niet alleen stoffelijk te verklaren zijn. Dat zou het enige bewijs zijn dat u kunt geven voor het bestaan van een geest, totdat u in onze wereld komt en dan bent u geest en zult u hopelijk niet zo dwaas zijn als sommige entiteiten, die op een gegeven ogenblik behoefte krijgen om aan kinderen (die ze niet hebben) te vertellen: er bestaat ook nog een sprookje over mensen in de stof. Wij blijven ons van die realiteit betrekkelijk lang bewust, maar ook die verbleekt.

Ik geloof, dat u in de stof maar met het besef dat er in u iets meer is dan alleen maar een biologisch mechanisme: dat u iets meer bent dan een verschijnsel dat in enige jaren kan worden uitgedrukt. U bent iets van wel wat langere duur. En als u dat besef heeft, dan geloof ik ook dat u het gevoel krijgt, ik moet mij toch wel een beetje waarmaken. En dat "waarmaken" is niet alleen maar een kwestie van: wat zegt de wereld van mij? Het is vooral een kwestie van: wat voel ik ten aanzien van mijzelf? Wat ben ik innerlijk? Als u die kant opgaat, dan gaat u volgens mij de juiste kant op, want dan komt u in de richting van de dingen, die werkelijk belangrijk zijn. Formuleringen, hoe mooi en hoe aardig ze ook worden gegeven, zijn van minder belang dan het feit dat je als mens het gevoel hebt dat je leeft zoals je moet leven, dus dat je beantwoordt aan jezelf. Ik geloof, dat niets zo belangrijk is, als je op aarde leeft, als dat ene gevoel: ik ben deel van een geheel. Ik functioneer niet alleen t.o.v. alles maar ook met de wereld.

Ik geloof, dat het voor de mens uitermate belangrijk is te weten dat hij werkelijk geestelijk en stoffelijk altijd deel blijft uitmaken van de wereld en waarschijnlijk ook van de zielenwereld, onverschillig wat hij doet of denkt. Je kunt je niet onttrekken aan het deelgenootschap in het totale bestaan. Als je dat begrijpt, zul je er ook naar gaan streven om in je wezen en in je leven die totaliteit tot uitdrukking te brengen en niet alleen maar voortdurend stelling te nemen tegenover andere verschijnselen in die totaliteit. Wie harmonie weet te bereiken, ook als men zuiver stoffelijk is ingesteld, gewoon in eenvoudige denkbeelden of in wat anders, dan is dat belangrijk. Want waar we deel zijn van het geheel, daar maken we iets waar van de ziel. Dan ontstaat er een harmonie waardoor we die innerlijke kracht kunnen gebruiken. Dan ontstaat er voor ons de mogelijkheid om meer te beseffen, meer te doorzien. Het is deze groei, die volgens onze ervaring in de geest de meest belangrijke is die een mens kan doormaken en wat dat betreft ook een geest.

Als ons onderwerp u niet alleen heeft geconfronteerd met wat termen en wat abstracties, maar u ook dit denkbeeld van "behoren tot", "deel zijn van", "je niet kunnen losmaken van de totaliteit" heeft overgebracht, dan geloof ik dat we inderdaad iets hebben bereikt.

Ik dank u zeer voor de mij gegeven aandacht.

HET SCHONE WOORD

DE WERELD VAN DE STOF EN DE WERELD VAN DE GEEST

Je leeft, gebonden,
't lichaam, levend in lichamelijkheid,
in strijd en vreugde en verrukking,
verwerpend soms jezelf,
wanneer diep in je rijst de gloed
van het vermoede kosmisch zijn.

Pijn van de bekrompenheid sterft af.
En kleuren, dromen worden tot schablonen
waarin d' oneindigheid haar woorden spreekt
en het getal van d 'eeuwige Naam (de 72)
zich breekt en opnieuw zich voegt tezaam
tot vrede zonder grens,
geluk dat geen beperking kent.

Je wendt je naar de dood,
Je wendt je naar het leven.
Je wordt van mens tot geest
En gaat in verder streven bedeesd
En toch vermoedend een eigen hoger doel
Op naar een vervulling waarin het stil gevoel
nu wordt een werkelijkheid
In straling, kracht beleefd, zodat de tijd een draad wordt
waaruit je kantpatronen weeft en zegt: Zo is het zijn.
Dan is het patroon compleet.
En kent het "ik" de vreugde niet
van een vervulling zonder grens,
het keert terug uit zijn schijnbaar niet,
omvaamt opnieuw stof en storm, wordt opnieuw tot mens.
Gaande tot de grenzen van de dood
en wevend weer opnieuw tot eindelijk een rad ontstaat
waarin al het zijnde draait
rond de naaf, die het "ik" als God en ego
zelf ervaart.
En dan verdwijnt het wezen bewust in schijnbaar niets.